

1. Сербский согласный [x] произносится с меньшим напряжением, чем русский [x] (при его образовании спинка языка поднимается меньше). В разговорном языке этот согласный исчезает в начале слова, например: Хајдемо! — Ајдемо!, Ајмо! «Давай пойдём, пошли!». Хоћу — Оћу «хочу» или «буду». В середине слова он может заменяться другим согласным, так что возникают дублиеты, например: ухо — уво «ухо», муха — мува «муха», снаха — снаја «сноха, невестка».

2. Когда согласный [н] находится перед согласными [г], [к], его следует произносить, как в английских словах bank, think и т. д., например: банка «банк», сенка «тень», конгрес «конгресс».

3. Как и все звонкие согласные [в] не оглушается в конце слова. Кроме того, он не оглушается перед глухими согласными, например: оловка «карандаш, ручка» — [оловка], а не [олофка]; овца «овца» — [овца], а не [офца]; бивши «бывший» — [бивши], а не [бифши].

4. АККУЗАТИВ (ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ) ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНЕЙ.

Сербские личные местоимения имеют краткие и полные формы. Безударные (энклитические) формы местоимений употребляются всегда после слов, имеющих самостоятельное ударение: Питам га. «Я его спрашиваю». Волим је. «Я ее люблю». Обычно энклитика занимает вторую позицию после первого слова в предложении,

нии, поэтому при добавлении новых слов она может оказаться перед глаголом: Ја га питам. Много је волим. Полные формы употребляются в начале предложения, при наличии логического ударения и в сочетании с предлогами: Тебе питам! «Я тебя спрашиваю!», поклон за њу «подарок для нее».

Энклитическая форма 3 лица женского рода единственного числа ју употребляется только в случае, если в предложении есть глагольная форма је, сравните: Волим је «Я ее люблю». — Срамота ју је «Ей стыдно».

Личные местоимения

Номинатив Ко? Шта?	Аккузатив Кога? Шта? Полные формы	Аккузатив Краткие безударные формы
ја	мене	ме
ти	тебе	те
он	њег	га
она	њу	је (ју)
оно	њег	га
ми	нас	нас
ви	вас	вас
они оне она	њих	их

5. Прочитайте и переведите диалог.

кухиња	кухня
Милошу!	вокатив от имени Милош
Шта има ново?	Что нового?
празник	праздник
ожењен	женат
удата	замужем
Знам да ме волиш.	Я знаю, что ты меня любишь.

златан (златни)	золотой
прстен	кольцо
*Пробај га!	Примерь его!
понекад	иногда
*грешити	ошибаться
*грешка	ошибка
заједно	вместе
продавница	магазин
избор	выбор
ћутати (ћутим)	молчать
*чути (чујем) кога, шта	слышать
*Срамота ме је.	Мне стыдно.
*љут	сердитый

Зора је код куће. Милош улази у стан.

— Зоро, здраво. Где си?

— Здраво, Милошу. Ту сам, у кухињи. Сипам воду у цезву. Сад је вода у цезви. Кувам кафу. Како је на послу? Шта има ново?

— Данас је празник. Да ли знаш који је празник?

— Знам. Пет година смо муж и жена.

— Пет година сам ја ожењен, а ти си удата. Ово је поклон за тебе.

— Поклон за мене? Зашто?

— Зато што те волим. Много те волим.

— Знам да ме волиш. Који је то поклон?

— То је златни прстен. Пробај га!

— Прстен је мали! То није поклон за мене! За кога је?

— Зоро, извини. Знаш ме добро. Понекад грешим. То је моја грешка. Хајдемо заједно у продавницу. У продавници је велики избор. Зашто ћутиш? Ја те питам, али не чујем одговор.

— Ћутим зато што ме је срамота. Више нисам љута на тебе. Много те волим!

Согласитесь или возразите:

То је тачно. То није тачно.

Милош има поклон за Наду.

Милош воли Зору.

Зора зна да је Милош воли.

Прстен је велик.

То је Зорина грешка.

Зора ћути зато што слуша музику.

Зора ћути зато што ју је срамота.

Милош је љут на њу.

Зора није љута на њега зато што га воли.

6. Составте предложенија по модели:

Данас је мој празник. — То је поклон за мене.

Данас је твој празник. Данас је наш празник. Данас је његов празник. Данас је ваш празник. Данас је њен празник. Данас је њихов празник. Данас је мој празник. Данас је њен празник.

7. Составте диалози по модели, следуя заданому порјадку слов:

— Кога питаиш?

— Питам њега, Милоша (Питам њу, Зору).

— (1) Шта (2) га питаиш? (Шта је питаиш?)

— (1) Питам (2) га шта ради. (Питам је шта ради)

Игор. Милан. Петар. Студент. Професор. Лекар. Пријатељ. Муж. Зора. Нада. Гордана. Сестра. Професорка. Пријатељица. Жена.

8. Составьте диалоги по модели, следуя заданному порядку слов:

— (1) Да (2) ли (3) ме волиш?

— Кога питаш?

— Тебе питам.

— (1) Шта (2) ме питаш?

— (1) Питам (2) те (3) да (4) ли (5) ме волиш.

Да ли ме слушаш? Да ли ме чујеш? Да ли ме видиш?
Да ли ме добро знаш? Да ли ме мрзиш? (ненавидеть) Да ли ме волиш?

9. Составьте предложения по модели:

Ја понекад грешим. — Срамота ме је зато што понекад грешим.

Ти понекад гресиш. Он понекад греши. Она понекад греши. Ми понекад грешимо. Ви понекад грешите. Ја понекад грешим.

10. Запомните спряжение глаголов и вставьте нужные формы в предложения.

а) **волети** «любить»

ја вол-им

ми вол-имо

ти вол-иш

ви вол-ите

он (она) вол-и

они (оне) вол-е

Муж... жену. Синови... мајку. Ја не... шефа. Да ли ти... пиво? Да ли ви... море? Ја и мој муж... књиге. Руси... чај, а Срби... кафу.

б) **ћутати** «молчать»

ја ћут-им

ми ћут-имо

ти ћут-иш

ви ћут-ите

он (она) ћут-и

они (оне) ћут-е

Зора... зато што је љута. Ја... зато што ме је срамота. Студенти... зато што не знају одговор. Зашто ти...? Ми не... зато што смо храбри! Зашто ви...?

в) **чути** «слышать»

ја чуј-ем

ми чуј-емо

ти чуј-еш

ви чуј-ете

он (она) чуј-е

они (оне) чуј-у

Да ли ме ви добро...? Ја вас добро... Милош не... одговор. Студенти не... питање. Шта ти...? Ми нешто... Ја ништа не... зато што телефон не ради.

11. Составьте диалоги по образцу:

Ми улазимо у собу. — А они? — И они улазе собу.

А ја? А ти? А он? А она? А ми? А ви? А оне?

12. **ОТРИЦАТЕЛЬНАЯ ФОРМА ГЛАГОЛА ИМАТИ.**

Глагол **имати** имеет отрицательную форму, которая пишется слитно: **немати**. После отрицательной формы обычно употребляется акузатив: *Немам оловку.* «У меня нет ручки»; *Немамо речник.* «У нас нет словаря».

Единственное число	Множественное число
ја немам	ми немамо
ти немаш	ви немате
он (она, оно) нема	они (оне, она) немају

 13. Преобразуйте утврдителне предложенија во отрицателне: *Петар има уибеник српског језика.* — *Петар нема уибеник српског језика.*

Тања има уибеник српског језика. Петар има оловку. Страхиња има аутомобил. Гордана има стан у Београду. Ја имам компјутер (рачунар). Драгица и ја имамо речник. Да ли имате руско-српски речник? Његови родители имају кућу на селу. Имаш ли поклон за жену?

 14. Составте предложенија по образцу: *Ово је (није) моја оловка.* — *Ја имам (немам) оловку.*

Ово је моја свеска. Ово није твој уибеник. То није наш стан. Оно је моја соба. Ово није ваш уибеник. То није Зорина пријатељица. Ово није Игорова и Надина чоколада. Оно је наша кућа. То није Верина сестра. То је њихов син.

 15. Дайте утврдителни и отрицателни одговор на питање: *Имаш ли ташну?* — *Да, имам ташну.*
Не, немам ташну.

Имаш ли цвет? Има ли он телевизор? Има ли она уибеник? Имају ли они кућу? Имате ли двориште? Има ли Марија кључ? Имамо ли ми аутомобил? Имају ли Нада и Игор чоколаду? Имаш ли брата?

 16. Запамтите називања месеца:

Јануар «јанвар»; фебруар «февраль»; март «март»; април «апрель»; мај «май»; јун (и) «июнь»; јул (и)

«июль»; август «август»; септембар «сентябрь»; октобар «октябрь»; новембар «ноябрь»; децембар «декабрь».

Који је данас дан?	«Какој сегадан ден?»
Данас је понедељак.	«Сегадан понедељник».
Који је сада месец?	«Какој сегадан месец?»
Сада је септембар.	«Сегадан сентябрь».

 17. Составте дијалог по модели:

а) *Понедељак.* — *Који је данас дан?* — *Данас је понедељак.*

Понедељак. Уторак. Среда. Четвртак. Петак. Субота. Недеља.

б) *Јануар.* — *Који је сада месец?* — *Сада је јануар.*

Јануар. Фебруар. Март. Април. Мај. Јун. Јул. Август. Септембар. Октобар. Новембар. Децембар.

  18. Прочитајте и преведите текст.

лето *лето*, лети *летом*, летњи *летний*
зима *зима*, зими *зимой*, зимски *зимний*
пролеће *весна*, у пролеће *весной*, пролећни *весенний*
јесен (ж) *осень*, у јесен *осенью*, јесењи *осенний*
годишње доба (*несклоняемое существительное*
среднего рода) *время года*
кишовито *дождливо*
сунчано *солнечно*

Лети је обично топло. Јуни, јули и август су летњи месеци. У јесен је често хладно и пада киша. Септембар, октобар и новембар су јесењи месеци. Зими је врло хладно и пада снег. Децембар, јануар и фебруар су зимски

месеци. У пролеће је често топло, али кишовито. Март, април и мај су пролећни месеци. Зима, пролеће, лето и јесен су четири годишња доба. Какво је време данас? Данас је врло хладно. Како је данас напољу? Данас је лепо и сунчано.

19. Ответьте на вопросы.

Који је данас дан? Који је сада месец? Какво је данас време? Је ли хладно? Када је кишовито? Какво је време лети? Да ли је топло зими? Који су зимски месеци? Који су пролећни месеци? Који су летњи месеци? Који су јесењи месеци? Како је данас напољу? Је ли данас хладно или топло?

20. Составьте диалоги по образцу:

— Данас је недеља.

— Који је дан сутра (завтра)?

— Сутра је понедељак.

Данас је петак. Данас је понедељак. Данас је четвртак. Данас је уторак. Данас је среда. Данас је недеља.

21. Составьте предложения по образцу: *Напољу је хладно (овде).* — *Овде није хладно.*

Овде је топло (напољу). У учионици је топло и пријатно (У дворишту). Напољу је кишовито (Овде). У јулу је обично сунчано (у октобру). У јануару је врло хладно (у априлу). У јуну је често врло топло (у септембру).

22. КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ ОТ 11 ДО 20.

11 једанаест	20 двадесет	21 двадесет (и)
12 дванаест	30 тридесет	један
13 тринаест	40 четрдесет	45 четрдесет (и)
14 четрнаест	50 педесет пет	
15 петнаест	60 шездесет	67 шездесет (и)
16 шеснаест	70 седамдесет	седам...
17 седамнаест	80 осамдесет	
18 осамнаест	90 деведесет	

Порядковые числительные образуются от количественных добавлением окончаний **-и, -а, -о** и т. д., например: *дванаест* — *дванаести, дванаеста, дванаесто.*

Решите примеры по модели: $2 + 2 = 4$ — Два плюс два је четири. $2 - 2 = 0$ — два минус два је нула.

$10 + 1 = 11$; $10 + 2 = 12$; $10 + 4 = 14$; $10 + 5 = 15$;
 $10 + 6 = 16$; $10 + 7 = 17$; $10 = 8 = 18$; $10 + 9 = 19$;
 $90 - 20 = 70$; $80 - 50 = 30$; $80 - 40 = 40$; $60 - 10 = 50$.

23. Прочитайте.

Дванаест 20, 13 тридесет, четрнаест 40, педесет 15, 16 шездесет, седамнаест 70, 18 осамдесет, деветнаест 90, 1 једанаест, два 12, 3 тринаест, четири 14, 5 петнаест, шест 16, 7 седамнаест, осам 18, 9 деветнаест;
 2 дванаест 20, три 13 30, 4 14 четрдесет, пет 15 50, 6 шеснаест 60, 7 17 седамдесет, осам 18 80, 9 деветнаест 90.

☞ 24. Переведите на сербский язык.

а) Ты меня любишь? — Ты меня спрашиваешь? — Да, я тебя спрашиваю. — О чем ты меня спрашиваешь? — Я спрашиваю тебя, любишь ли ты меня. — Он ее спрашивает, а она молчит. Она не слышит его, потому что слушает музыку. Мне стыдно, потому что иногда я ошибаюсь.

б) — У тебя есть учебник сербского языка? — У меня нет учебника сербского языка. У нее тоже нет. (И у нее нет.) Почему у него нет словаря? — У него есть словарь, но он в сумке, а сумки у него здесь нет. У вас есть аудитория? — У нас нет аудитории. У них есть сын? — У них нет сына. У тебя нет подарка для жены, а у меня есть.

в) — Какой сейчас месяц? — Сейчас сентябрь. В сентябре обычно тепло, но сегодня на улице холодно, идет дождь. — Какая сегодня погода? — Сегодня солнечно. На улице тепло и приятно. Январь — зимний месяц, в январе идет снег.

☑ 25. **Dobro došli u Srbiju i Crnu Goru!**

Прочитайте диалог.

U samoposluzi

Recite!	Скажите!
flaša, boca	бутылка
kisela (mineralna) voda	минеральная вода
prirodni sok	натуральный сок
gazirani sok	газированный напиток
suvo crno vino	сухое красное вино

pršut (м), pršuta (ж) «пршут» — копченая

свинина

- Recite, molim vas, gde je mineralna voda?
- Скажите, пожалуйста, где минеральная вода?
- Vidite one flaše? Tamo je mineralna voda, pivo, vino, prirodni i gazirani sokovi.
- Видите вон те бутылки? Там минеральная вода, пиво, вино, натуральные соки и газированные напитки.
- Koja je voda dobra?
- Какая вода хорошая?
- «Knjaz Miloš». Probajte i Nikšićko pivo.
- «Князь Милош». Попробуйте и Никшичское пиво.
- Kako je ovo vino?
- Какое это вино?
- To je odlično suvo crno vino «Vranac».
- Это отличное сухое красное вино «Вранац»
- Šta je to?
- Что это?
- To je Njeguški pršut.
- Это Негушский пршут.
- Dajte mi 100 grama, molim.
- Дайте мне 100 граммов, пожалуйста.
- Gde su cigarete?
- Где сигареты?
- Cigarete su na blagajni.
- Сигареты в кассе.

Переведите реплики покупателя на сербский язык.

- Где минеральная вода, соки, вино?
- Vidite one flaše? Kisela voda, sokovi i vino su tamo.
- «Вранац» хорошее вино?
- To je odlično suvo crno vino.
- Что это?

— То је Njeguški pršut.

— Дайте мне 100 граммов, пожалуйста.

Прочитайте диалог.

Na pijaci.

pijasa рынок

koštati стоить;

Koliko košta (koštaju)? Сколько стоит (стоят)?

Купите эти фрукты и овощи: Модель:

voće (ср.)   **фрукты**

povrće (ср.)   **овощи**

grožđe (ср.)   **виноград**

*jagode (мн. ж)   **клубника**   Koliko koštaju jagode?

trešnje (мн. ж)   **черешня**   1 evro.

breskve   **персики**   Molim vas, 1 kilogram.

kajsije   **абрикосы**

jabuke   **яблоки**

kruške   **груши**

lubenica   **арбуз**

paradajz   **помидор**

krastavac   **огурец**

paprika   **перец**

Прочитайте диалог.

Словарь

август   **август**

април   **апрель**

двадесет   **двадцать**

дванаест   **двенадцать**

деведесет   **девяносто**

деветнаест   **девятнадцать**

децембар   **декабрь**

доба (ср. неизмен.)   **время, пора; годишња доба**

времена года

зима   **зима**

зими   **зимой**

зимски   **зимний**

златан   **золотой**

избор   **выбор**

јануар   **январь**

једанаест   **одиннадцать**

јесен   **осень; у јесен осенью**

јесењи   **осенний**

јун (и)   **июнь**

јул (и)   **июль**

кишовито   **дождливо**

колико   **сколько**

коштати   **стоит**

лети   **летом**

летњи   **летний (оружје);**

лето   **лето**

мај   **май**

март   **март**

месец   **месяц**

новембар   **ноябрь**

ожењен   **женат**

октобар   **октябрь**

осамдесет   **восемьдесят**

осамнаест	восемнадцать
педесет	пятьдесят
петнаест	пятнадцать
празник	праздник
пријатно	приятно
продавница	магазин
пролеће	весна; у пролеће весной
пролећни	весенний
свиђати се	нравиться
седамдесет	семьдесят
седамнаест	семнадцать
септембар	сентябрь
*срамота	стыд; срамота је кога стыдно кому
сто	сто
сунчано	солнечно
сунце	солнце
тридесет	тридцать
тринаест	тринадцать
ћутати (ћутим)	молчать
удата	замужем
февруар	февраль
четрдесет	сорок
четрнаест	четырнацать
*чути (чујем) кога, шта	слышать
шездесет	шестьдесят
шеснаест	шестнадцать

УРОК 8

1. В сербском языке есть четыре типа ударения, различающихся по долготе и тону: долгое нисходящее, краткое нисходящее, долгое восходящее, краткое восходящее. Обычно в книгах, газетах, любых других текстах место и качество ударения не отмечается. Специальные знаки, указывающие на характер ударения, применяются в словарях. Впрочем, данные словарей отражают идеальную ситуацию, а на деле многие сербы и черногорцы не владеют классической системой музыкальных ударений, а заударные долготы практически утрачены. Вы знаете главное правило: если в слове есть несколько слогов, ударение обычно падает на любой из них, кроме последнего. В повседневной жизни совсем не обязательно стараться овладеть идеальным произношением, воспроизводя те ударения, которые отмечены в словаре. Достаточно принять к сведению несколько общих правил.

— В односложных словах бывает нисходящее ударение, например: а) долгое нисходящее: *дър* «дар», *рѣч* «слово», *миръ* «мир, спокойствие», *снѣг* «снег», *врѣх* «верх, вершина», *грѣд* «город», *лѣк* «лук (оружие)»; б) краткое нисходящее: *чѣс* «урок, час», *хлѣб* «хлеб», *врѣт* «сад», *грѣд* «град», *лѣк* «лук (овощ)».

— В многосложных словах на первом слоге бывает и нисходящее, и восходящее ударение, например: а) долгое восходящее: *рука* «рука», *река* «река», *глава* «голова», *врба* «ива, верба»; б) долгое нисходящее: *мајка* «мать», *гу жва* «давка, автомобильная пробка»; в) краткое восходящее: *вода* «вода», *живот* «жизнь», *пѣтпис* «под-

пись»; г) краткое нисходящее: мѐре «море», рѣба «рыба», дрѣво «дерево».

— В середине многосложного слова чаще бывает восходящее ударение, например: а) долгое восходящее: почѣтак «начало», задѣтак «задание»; б) краткое восходящее: дубина «глубина», висина «высота», брзина «скорость».

— В сербском языке безударные гласные и слоговой «р» могут быть долгими и краткими. Долгота должна быть в следующих формах слов (хотя на практике она часто отсутствует): а) генитив (родительный падеж) существительных женского рода типа «жена» (женѣ, руке); б) генитив (родительный падеж) множественного числа всех существительных (женѣ, другова, селѣ); в) полные формы прилагательных (старѣ, старѣ, старѣ, старѣ, старѣ); г) формы настоящего времени глаголов (радѣм, радѣш, радѣ...).

Русские нередко воспринимают долгий слог как ударный, особенно в словах с кратким восходящим ударением, которое произносится слабее русского силового ударения, например: дѣвојка, ђлѡвка, чѣститѣм и т. п.

2. ДАТИВ (ДАТЕЛЬНОЙ ПАДЕЖ) ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНЕЙ.

Номинатив Ко? Шта?	Датив Коме? Чему? Полные формы	Датив Краткие Безударные формы
ја	мени	ми
ти	теби	ти
он	њему	му
она	њој	јој
оно	њему	му

ми	нама	нам
ви	вама	вам
они, оне, она	њима	им

Примечание. Формы дательного падежа личных местоимений нередко заменяют притяжательные местоимения, например: Мајка му је болесна. = Његова мајка је болесна. «Мать у него больна» Не знам где ми је кључ. = Не знам где је мој кључ. «Я не знаю, где мой ключ».

3. Прочитайте и переведите диалог.

продавачица	продавица
овакав	такој
*иначе	вообще
Госпођо!	вокатив от слова госпођа «госпожа»
Господине!	вокатив от слова господин «господин»
Погледајте!	Посмотрите!
свиђати се коме	нравиться; Баш ми се свиђа! Мне очень нравится!
заиста	действительно
роба	товар
квалитетан	качественный, високого качества
*скуп	дорогой
јевтин (јефтин)	дешевый
Покажите ми!	Покажите мне!
таман	как раз; Прстен ми је таман. Кольцо мне как раз (впору).
Лепо ти стоји.	Тебе идет.
дати (дам)	дать; Дајте ми! Дајте мне!
благајна	касса
рачун	чек, счет

лево	налево, слева
десно	направо, справа
*право	прямо

Зора и Милош улазе у продавницу

Продавачица: Добар дан, изволите.

Милош: Имате ли овакав прстен, али велики?

П.: На жалост, немамо. Иначе имамо велики избор, али овакав немамо. Госпођо, погледајте овај прстен.

Зора: Овај прстен ми се свиђа! Много је леп!

М.: Да ли ти се заиста свиђа? Молим вас, колико кошта овај прстен?

П.: Квалитетан је, али је скуп.

М.: Покажите ми неки јевтин прстен.

П. Извините, господине. Немамо јевтину робу. Квалитетна роба је скупа.

З.: Дајте ми прстен. Баш ми се свиђа! Није велик и није мали. Прстен ми је таман!

М.: Зоро, лепо ти стоји овај прстен. Данас је празник. Дајте ми рачун. Где је благајна?

П.: Благајна је лево. Изволите рачун.

Согласитесь или возразите:

Тачно је. Није тачно.

Милош и Зора улазе у стан.

У продавници је јевтина роба.

Прстен јој се свиђа.

Прстен јој није таман.

Прстен јој лепо стоји.

Данас је среда.

Благајна је десно.

4. Составте предложенија по модели, следуја заданому порјадку слов:
Златни прстен је леп. (ја) — (1) Свиђа (2) ми (3) се златни прстен.

Црвена торба је лепа. (он) Зелена столица је лепа. (они) Црна ташна је лепа. (ја) Бели сто је леп. (ми) Жута хаљина је лепа. (она) Плаво море је лепо. (ти)

5. Додавте реплику по модели, следуја заданому порјадку слов:

Свиђа ми се златни прстен. — (1) Покажите (2) ми златни прстен!

Свиђа му се црвена торба. Свиђа им се зелена столица. Свиђа ми се црна ташна. Свиђа нам се бели сто. Свиђа јој се жута хаљина. Свиђа му се црни џемпер.

6. Возразите, следуја заданому порјадку слов:

а) Прстен ми лепо стоји. — Кома? Теби? (1) Не (2) стоји (3) ти лепо.

Џемпер ми лепо стоји. Шешир ми лепо стоји. Кошуља (рубашка) ми лепо стоји. Хаљина (платје) ми лепо стоји. Панталоне (брюки) ми лепо стоје.

б) Прстен ти је таман. — Кома? Мени? (1) Није (2) ми таман.

Џемпер ти је таман. Шешир ти је таман. Кошуља ти је таман. Хаљина ти је таман. Панталоне су ти таман.

в) Не знам где је мој кључ. — Где ми је кључ?

Не знаш где је твој сат. Не знате где је ваш пасош. Милош не зна где је његова торба. Зора не зна где је њена ташна. Не знамо где је наш новац. Гордана и Дра-

гица не знају где је њихов кишобран. Не знам где је мој шешир.

7. Дополните диалог репликама.

У продавници.

- Добар дан! Изволите.
- Ташне су овде.
- ...
- Лепе су и нису скупе.
- ...
- Ова ташна је квалитетна, али је скупа. Да ли вам се свиђа?
- ...
- Благајна је десно. Изволите рачун.

8. Прочитајте и преведите текст.

да 1. *что*; Зора зна да је Милош воли. «Зора *знает*, *что* Милош *ее* *любит*» 2. *чтобы*; Зора жели да Милош купи други прстен. «Зора *хочет*, *чтобы* Милош *купил* *другое* *кольцо*»

- *пар (м) *пара*; брачни пар *супруги*
- брак *брак*; у браку *в* *браке*
- *казати (кажем) *говоритъ*, *сказать*
- давати (дајем) *давать*
- *мислити (мислим) *думать*

Милош и Зора су брачни пар. Имају стан у Београду. Њихов стан није велики, али је леп и удобан. Зора у кухињи кува кафу. Милош улази у стан и пита да ли Зора

зна који је данас празник. Зора одговара да зна. Зора и Милош су пет година у браку. Милош каже да има поклон за Зору. Зора пита који је то поклон, а Милош одговара да је то златни прстен. Даје јој прстен, али је прстен мали.

Она мисли да то није поклон за њу. Милош каже да понекад греши и пита зашто Зора ћути. Зора одговара да ју је срамота. Она воли мужа и зна да је муж воли. Зора жели да јој Милош купи други прстен. Милош жели да он и Зора иду у продавницу. У продавници је квалитетна и скупа роба. Зора каже да јој се свиђа прстен. Продавачица јој га даје. Прстен јој је таман. Милош мисли да јој прстен лепо стоји. Продавачица му даје рачун и каже да је благајна лево.

Одговорите на вопросы.

- Шта су Милош и Зора?
- Где имају стан?
- Какав је њихов стан?
- Шта ради Зора у кухињи?
- Куда улази Милош?
- Шта он пита Зору?
- Да ли Зора зна који је празник?
- Да ли она зна који поклон има за њу муж?
- Да ли је прстен мали или велик?
- Зашто Зора ћути?
- Шта жели Зора?
- Шта жели Милош?
- Каква је роба у продавници?
- Шта мисли Зора о прстену?
- Шта мисли Милош о прстену?
- Да ли продавачица даје Милошу рачун?

9. Запомните спряжение в настоящем времени а) глагола несовершенного вида (вопрос «что делать?») **давати** «давать» и вставьте нужную форму в предложения.

ја дајем   ми дајемо
ти дајеш   ви дајете
он (она, оно) даје   они (оне, она) дају

Продавачица ... Зори рачун. Ја ... сину поклон. Ми ... профессору свеске. Студенти ми ... текст. Који поклон ти ... жени? Који поклон ви... мужу?

б) глагола совершенного вида (вопрос «что сделать?») **дати** «дать» и вставьте нужную форму в предложения.

ја дам   ми дамо
ти даш   ви дате
он (она, оно) да   они (оне, она) дају

Дај! «Дай!» Дајте! «Дайте!»

Милош жели да му продавачица... рачун. Ја желим да ми ти... поклон. Жене желе да им мужеви... поклоне. Дете жели да му ви... љубав. Да ли ви желите да вам ми... свеске? Да ли ти желиш да ти ја... ту књигу?... ми, молим те, воду!.. ми, молим вас, једну кафу!

10. Переделайте предложения по модели, следуя заданному порядку слов — 1. датив; 2. акузатив:

а) *То је мој кључ! — Дај ми га!*

То је мој сок! То је мој цвет! То је мој цемпер! То је мој рачун! То је мој прстен! То је мој кофер! То је мој цвет!

б) *То је моја књига! — Дајте ми је!*

То је моја свеска! То је моја ташна! То је моја лопта! То је моја торба! То је моја вода! То је моја ваза! То је моја кафа! То је моја чоколада!

в) *То је његова торба (његов сат)! — Дај му је (га)!*

То је његова лопта! То је његов кључ! То је његов кофер! То је његова чаша! То је његово пиво! То је његово вино! То је његова чоколада!

г) *То је њена ташна (њен сат)! — Дајте јој је (га)!*

То је њен прстен! То је њена ташна! То је њен сат! То је њена књига! То је њена чоколада! То је њен речник! То је њен кофер! То је њено дете!

11. При указании на число порядковые числительные и названия месяцев имеют окончания номинатива, а при ответе на вопрос «когда?» они имеют окончания генитива, сравните:

Који је данас датум?   Када Игор има рођендан?

«*Какое сегодня число?*»   «*Когда у Игоря день рождения?*»

Данас је петнаестИ   Игор има рођендан петнаестОГ септембра.

«*Сегодня пятнадцатое сентября.*»   «*У Игоря день рождения пятнадцатого сентября.*»

Примечание. Если дата пишется цифрами, обязательно ставится точка после порядкового числительного:
Данас је 15. 09. Игор има рођендан 15. 09.

 12. Прочитайте дати.

1. септембар, 2. октобар, 3. новембар, 4. децембар, 5. јануар, 6. фебруар, 7. март, 8. април, 9. мај, 10. јун, 11. јул, 12. август;

31. 12, 7. 01, 8. 03, 23. 02, 12. 04, 4. 06, 9. 05, 26. 07, 17. 09, 27. 10, 15. 08, 4. 11.

13. Составьте диалоги по модели:

Игор — првог септембра. — Игор има рођендан (день рождения) првог септембра.

Нада — другог новембра, Зора — трећег фебруара, Гордана — четвртог марта, Марија — петог јануара, Новак — шестог априла, Небојша — седмог децембра, Драгица — осмог октобра, Богољуб — деветог маја, Милош — десетог августа, Страхиња — једанаестог јула, Милица — дванаестог јуна, ја —..., моја мајка —..., мој отац —..., моја девојка..., мој момак..., мој пријатељ (пријатељица)...

14. Прочитайте поздравительные открытки. Напишите другую открытку, заменив название праздника.

честитати коме шта	поздрављать кого
	с чем
Честитам ти рођендан!	Поздрављаю тебе с днём рождения!
желети коме шта	желать кому чего
Желим ти много среће и успеха!	Желаю тебе много счастья и успехов!

*поздравити кога   передать привет кому, приветствовать кого

Поздрави Милоша.   Передай привет Милошу.

Воли те...   С любовью (буквально: любит тебя...)

Нова година   Новый год

Божиф   Рождество

Ускрс   Пасха

Честитам ти (вам) Нову годину (Божиф, Ускрс)!

Поздрављаю тебе (вас) с Новим годом (Рождеством, Пасхой)!

а) Драга Зоро,
Честитам ти **рођендан!** Желим ти много среће и успеха!

Поздрави Милоша.

Воли те Нада

б) Драга Тања,
срећну **Нову годину** жели ти
Зора

15. Запомните спряжение глагола **честитати** и вставьте нужные формы в предложения.

ја честитам	ми честитамо
ти честиташ	ви честитате
он (она) честита	они (оне) честитају

Нада је Зорина пријатељица. Нада јој... рођендан.

Милош је Игоров пријатељ. Милош му... рођендан.

Ја сам ваш пријатељ. Ја вам... рођендан.

Ти си моја пријатељица. Ти ми... рођендан.

Петар и Зорица су наши пријатељи. Они нам... Нову годину.

Ја и ти смо њихови пријатељи. Ми им... Божић.

Ви сте његов пријатељ. Ви му... Ускрс.

16. Запомните спряжение глагола **желети** и вставьте нужные формы в предложения.

ја желим	ми желимо
ти желиш	ви желите
он (она) жели	они (оне) желе

Мајка воли сина и... му срећу. Све мајке воле децу и... им срећу. Да ли ти... тај прстен? Да ли ви... леп поклон? Ми вам... успех. Ја ти... много среће.

17. Прочитайте диалог и замените выделенные слова словами в скобках.

Срећан ти рођендан!	<i>С днём рождения (тебя)!</i>
Срећан вам рођендан!	<i>С днём рождения (вас)!</i>
торта (ж)	<i>торт</i>
лопта	<i>мяч</i>
фудбал	<i>футбол</i>

Зора је у Надиној кући. Нада кува кафу у кухињи. Зора иде у Игорову собу.

— Срећан ти рођендан!

— Хвала, тетка Зоро! За кога је **ова торта**?

— **Торта** је за тебе. То је твој рођендан. И лопта је твоја. То су поклони за тебе.

— Волим фудбал. Сад имам нову лопту!

(ова чоколада, овај колач «пирожное», ова бомбона «конфета»)

18. КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ ОТ 100 ДО 1000.

100 сто, једна стотина, 125 сто двадесет (и) пет

200 двеста, две стотине, 250 двеста педесет

300 триста, три стотине, 384 триста осамдесет четири...

400 четиристо, четири стотине

500 петсто, пет стотина

600 шестсто, шест стотина

700 седамсто, седам стотина

800 осамсто, осам стотина

900 деветсто, девет стотина

1000 хиљада

2000 две хиљаде, 3000 три хиљаде, 4000 четири хиљаде

5000 пет хиљада... 10 000 десет хиљада... 17 000 седамнаест хиљада...

2463 две хиљаде четиристо шездесет (и) три

5287 пет хиљада петсто осамдесет (и) седам

19. В Србији денeжна единица — **динар** «динар» и **пара** «пара», а в Черногории — **евро** «евро» и **цент** «цент».

Прочитайте цены.

1 (један), 21, 131, 1381 динар (евро)

2 (два), 22, 292, 3682 динара (евра)

3, 73, 623, 1543 динара (евра)

4, 64, 794, 2374 динара (евра)

5... 10, 11, 12... 20, 25...30...500... динара (евра)

100 динара, 200 евра, 300 динара, 400 евра, 500 динара, 600 евра, 700 динара, 800 евра, 900 динара, 1000 евра;

121 динар, 231 евро, 352 динара, 463 евра, 544 динара, 657 евра, 785 динара, 868 евра, 975 динара, 1341 евро, 1971 динар.

20. Переспросите:

Колико кошта прстен? «Сколько стоит кольцо?» (5000 хиљада динара) — Прстен кошта пет хиљада динара. — Да ли прстен кошта пет хиљада динара?

Колико кошта шешир? (500 динара) Колико кошта хаљина (800 динара) Колико кошта џемпер? (900 динара) Колико кошта лопта? (200 динара) Колико кошта диск? (300 динара) Колико кошта ташна? (700 динара) Колико кошта књига? (400 динара) Колико коштају панталоне? (600 динара)

21. Переведите на сербский язык.

У Милоша и Зоры красивая и удобная квартира в Белграде. Милош входит в кухню и спрашивает, знает ли Зора, какой сегодня праздник. Зора отвечает, что знает. Милош говорит, что у него есть подарок для Зоры. Зора спрашивает, какой это подарок, а Милош отвечает, что это кольцо. Зора думает, что подарок не для нее, потому что кольцо маленькое. Милош говорит, что он иногда ошибается и спрашивает, почему Зора молчит. Зора отвечает, что ей стыдно. Она знает, что муж ее любит. Зора хочет, чтобы муж ей купил другое кольцо. Милош хочет, чтобы они с Зорой (он и Зора) пошли в магазин. В магазине продавщица говорит, что у них есть только дорогой товар. Но Зора говорит, что кольцо ей нравится.

Она хочет, чтобы муж купил ей это кольцо. Милош идет в кассу.

22. Dobro došli u Srbiju i Crnu Goru!

 Прочитайте диалог.

U robnoj kući

robna kuća	универмаг
roba	товар
šešir	щляпа
džemper	джерпепер
svega	всего
suknja	юбка
cipele (мн. ж)	туфли
sandale (мн. ж)	босоножки, сандали
muški	мужской
ženski	женский
dečiji	детский
*domaći proizvod	(товар) отечественного производства
iz uvoza	импортный
rasprodaja	распродажа
*probati	(по) мерить; (по) пробовать
*film	1. пленка 2. фильм
*baterija	батарея
mobilni telefon	мобильный телефон
mobilni	мобильник
punjač	зарядное устройство
dopuna	карточка для пополнения баланса

— Dobar dan, izvolite.

— Molim vas, imate li šešir za mene?

— Izvolite, probajte ovaj. Lepo vam stoji.

— Koliko košta ova majica?

— Nije skupa. Svega... dinara.

- Pokažite mi tu suknju, molim vas.
 — Izvolite.
 — Imate li cipele broj 38?
 — Kakve cipele želite?
 — Crne, od kože.
 — Pogledajte ovaj model. To je iz uvoza. Veoma su kvalitetne.
 — Koliko koštaju?
 — 85 evra.
 — To je skupo. A one dečije sandale?
 — 5 evra.
 — To nije skupo!
 — Pokažite mi muški džemper.
 — Koji?
 — Onaj crveni.
 — Izvolite, probajte ga. To je domaći proizvod. Kvalitetan je i nije skup. Danas je rasprodaja, džemperu su jeftini.
 — Imate li film za fotoaparata i baterije za mobilni telefon?
 — Imamo veliki izbor. Pogledajte.
 — Imate li i punjač?
 — Za ovaj model nemamo. Pitajte u prodavnici računara (kompjutera). Možda tamo imaju.
 — Da li imate dopunu za mobilni?
 — Nemamo. Pitajte u kiosku napolju.

Переведите реплики покупателя на сербский язык.

- У вас есть туфли тридцать восьмого размера?
 — Kakve cipele želite?
 — Черного цвета из кожи.
 — Pogledajte ovaj model.
 — Покажите мне, пожалуйста, джемпер красного цвета.

- Probajte ovaj džemper.
 — Он мне нравится. Где касса?
 — Izvolite račun. Blagajna je desno.
 — У вас есть зарядное устройство для мобильного?
 — Za ovaj model nemamo. Pitajte u kiosku napolju.

8 Словарь

*батерија	батарејка
благайна	касса
брак	брак (супружество); у браку в браке
господин	господин
госпођа	госпожа
да	1. что; Знаю да ме волиш. «Я знаю, что ты меня любишь»; 2. чтобы; Желим да ми купиш прстен. «Я хочу, чтобы ты мне купил кольцо»
давати (дајем)	давать
дати (дам)	дать
двеста	двести
деветсто	девятьсот
десно	направо; справа
дечији	детский
*домаћи	1. домашний; 2. отечественный
допуна	карточка для пополнения кредита
женски	женский
заиста	действительно

*иначе	вообще
јевтин (јефтин)	дешевый
*казати (кажем) коме шта	говорить, сказать
квалитетан (квалитетни)	качественный
лево	налево; слева
лепо стоји коме	идет кому
*мислити (мислим)	
о коме, чему, на кога, шта	думать
мобилни (телефон)	мобильник
мушки	мужской
овакав (оваква)	такой (такая)
осамсто	восемьсот
*пар (м)	пара; брачни пар супруги
петсто	пятьсот
погледати (на) кога, шта	посмотреть
поздравити кога	передать привет кому,
	поприветствовать кого
показати коме шта	(покажем) показать
*право	прямо
*пробати	(по)пробовать,
	(по)мерить
продавачица	продащица
пуњач	зарядное устройство
распродаја	распродажа
рачун	счет, чек
рачунар (компјутер)	компьютер
роба	товар
робна кућа	универмаг
сандале (мн. ж)	босоножки, сандалии
свега	всего
свиђати се коме	нравиться
седамсто	семьсот
*скуп	дорогой
стотина	сто
сукња	юбка

таман	как раз
триста	триста
увоз	импорт; из увоза
	импортный
*филм	1. фильм; 2. пленка (фото)
хиљада	тысяча
честитати коме шта	поздравлять кого с чем
ципеле (мн. ж)	туфли
четиристо	четыреста
шестсто	шестьсот